

OMBUDSMANKA PRIPOMIENKUJE ŠKOLSKÝ ZÁKON, ŽIADA EFEKTÍVNU INKLÚZIU

(Bratislava, 16. februára) Verejná ochrankyňa práv **Mária Patakyová** poslala do medzirezortného pripomienkového konania k školskému zákonu viaceré zásadné pripomienky. Žiada efektívnu desegregáciu, zabezpečenie dostatočného prístupu k právu na vzdelanie pre deti so zdravotným postihnutím či zmeny v diagnostike týkajúcej sa určovania, ktoré deti patria do špeciálneho prúdu vzdelávania.

„Vítam čiastkové zmeny, ktorých cieľom je vytvorenie inkluzívneho vzdelávacieho systému a zahrnutie práva na inkluzívne vzdelanie do školského zákona. Zároveň je však problematické, že niektoré návrhy nedostatočne riešia implementáciu myšlienky inkluzívnosti do praxe. Z tohto dôvodu som návrh zmeny zákona pripomienkovala,“ uviedla verejná ochrankyňa práv Mária Patakyová.

Desegregácii by mali pomôcť školské obvody

Verejná ochrankyňa práv opakovane upozornila, že na zabránenie segregácie vo vzdelávaní v praxi je potrebné zmeniť prístup ku kreovaniu školských obvodov. Vzhľadom na to, že navrhovaná novela školského zákona tento problém dostatočne nezohľadňuje, ombudsmanka v pripomienke navrhla doplniť zákon o štátnej správe školstva o ustanovenie, ktorým sa zakotví záväzná požiadavka rešpektovania princípu rovnosti, zákazu diskriminácie a zákazu segregácie pri vytváraní školských obvodov a obvodov materských škôl. Odporučila napríklad formuláciu, že je zakázané vytvárať školské obvody a spádové obvody materských škôl len na základe etnicity, náboženstva, rasy či sociálneho vylúčenia.

Právo na kvalitné vzdelávanie pre deti so zdravotným postihnutím

Aj keď navrhovaná novela predstavuje jednu z najvýznamnejších systémových zmien týkajúcich sa vzdelávania detí so zdravotným postihnutím, problémy, ktorým Slovenská republika dlhodobo čelí, dostatočne nerieši. **„Je potrebné uviesť, že hoci novela dáva nádej na potenciálnu možnosť ďalšieho vzdelávania detí s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia v bežných stredných školách, naďalej umožňuje ich vylučovanie do špeciálnych škôl. A to bez úpravy akéhokoľvek predvídateľného postupu smerujúceho k ukončeniu vzdelávania žiakov a žiačok s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia v segregovaných špeciálnych školách,“** uviedla verejná ochrankyňa práv.

Problém dokazuje aj jeden z podnetov, v ktorom sa verejná ochrankyňa práv zaoberá situáciou žiaka s mentálnym postihnutím, ktorému nebolo umožnené študovať na strednej škole so zameraním na chov koní.

Ombudsmanka navrhla, aby došlo k zrušeniu variantu A pre žiakov a žiačky s ľahkým mentálnym postihnutím a aby boli v plnom rozsahu zahrnutí do bežného vzdelávania (resp. aby došlo aspoň k vymedzeniu postupných krokov smerujúcich k zrušeniu tohto variantu s konkrétnymi dátumami

účinnosti týchto opatrení). Taktiež požiadala o výslovnú úpravu prechodného obdobia a podporných opatrení, ktoré umožnia týmto žiakom a žiačkam, ktorí sa doteraz vzdelávali a vzdelávajú v osobitnom režime pre variant A, aby sa náležite pripravili a úspešne absolvovali externé testovanie, ako podmienku pre získanie nižšieho stredného vzdelania a štúdium na bežnej strednej škole.

Novela dostatočne neupravuje diagnostiku pri zaraďovaní detí do špeciálnych škôl

Verejná ochrankyňa práv v zásadnej pripomienke tiež upozornila na problém, že nesprávne zaraďovanie rómskych detí do špeciálnych škôl pre žiakov a žiačky s mentálnym postihnutím je zapríčinené aj chýbajúcimi vhodnými diagnostickými nástrojmi. Tie by mali dostatočne zohľadniť sociálne, kultúrne a jazykové prostredie detí.

Podľa výskumov sa v špeciálnom školstve u nás vzdeláva takmer štvornásobne vyšší podiel detí ako je priemer Európskej únie. **„Toto alarmujúce nadmerné zastúpenie rómskych detí v**

špeciálnych školách má zásadný vplyv na ich neskoršie uplatnenie sa na trhu práce.

Porušovaním práva na vzdelanie bez diskriminácie a segregácie uzatvárame celé generácie detí pochádzajúcich z marginalizovaných rómskych komunít do bludného kruhu chudoby,“ vysvetlila verejná ochrankyňa práv.

Ombudsmanka preto v zásadnej pripomienke navrhla upraviť diagnostické nástroje určovania spôsobu vzdelávania žiakov a žiačok s mentálnym postihnutím tak, aby boli založené na dlhodobom skúmaní dieťaťa, vyhodnocovaní jeho rozvoja, zohľadňovaní schopností detí pochádzajúcich zo sociálne znevýhodneného prostredia marginalizovaných skupín a ich jazykových špecifík. Cieľom je, aby došlo k zabráneniu zamieňania mentálneho zdravotného postihnutia s odstrániteľným vplyvom sociálne znevýhodneného prostredia.